

บทคัดย่อ

ชื่อคุณูปนิพนธ์ : วัฒนธรรมความเชื่อที่เกื้อหนุนการท่องเที่ยวของจังหวัดสงขลา

ชื่อ-ชื่อสกุลผู้ทำคุณูปนิพนธ์ : นางสาวกมลทิพย์ ไวกษะวณิช

อาจารย์ที่ปรึกษาคุณูปนิพนธ์ : รองศาสตราจารย์ไพบุลย์ ดวงจันทร์

รองศาสตราจารย์ ดร. ประมาณ เทพสงเคราะห์

รองศาสตราจารย์ ดร. สุจิตรา จรจิตร

ปริญญาและสาขาวิชา : ปริญญาปรัชญาคุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาวัฒนธรรมศึกษา

ปีการศึกษาที่สำเร็จ : 2554

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวัฒนธรรมความเชื่อในจังหวัดสงขลา วัฒนธรรมความเชื่อกับการท่องเที่ยว ภูมิสถานท่องเที่ยวและช่วงเวลาท่องเที่ยวอันสืบเนื่องจากวัฒนธรรมความเชื่อและแนวโน้มการท่องเที่ยวเชิงความเชื่อของจังหวัดสงขลา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพเก็บข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์แบบเจาะลึก การสังเกตแบบมีส่วนร่วม การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วมและการสนทนากลุ่ม

ผลการศึกษาพบว่า วัฒนธรรมความเชื่อในจังหวัดสงขลาช่วง 50 ปีที่ผ่านมา แบ่งออกเป็น 4 กลุ่ม คือ 1) ความเชื่อที่สัมพันธ์กับแนวคิดทางศาสนา 2) ความเชื่อเกี่ยวกับสิ่งศักดิ์สิทธิ์ 3) ความเชื่อเรื่องโชคเคราะห์ ดวงชะตา ฤกษ์ยาม วัตถุมงคล และ 4) ความเชื่อเกี่ยวกับเกจิอาจารย์ ความเชื่อเหล่านี้เป็นต้นกำเนิดของพิธีกรรมอันหลากหลายและเป็นปัจจัยสำคัญที่เกื้อหนุนการท่องเที่ยวในจังหวัดสงขลา อันเป็นการท่องเที่ยวที่สนองความต้องการด้านจิตใจ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวที่เดินทางมาด้วยวัตถุประสงค์เพื่อทำบุญ เพื่อบำบัดอาการเจ็บไข้ได้ป่วย เพื่อสร้างความเชื่อมั่นเพื่อเรียนรู้และสัมผัสวิถีวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นเคย ส่วนปัจจัยพื้นฐานที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงความเชื่อ พบว่า มี 5 ประการ ได้แก่ 1) คำานานและเรื่องเล่าเกี่ยวกับความศักดิ์สิทธิ์ 2) การประชาสัมพันธ์ 3) นโยบายวัฒนธรรม 4) การพัฒนาสาธารณูปโภค และ 5) ธุรกิจการท่องเที่ยวในด้านภูมิสถานท่องเที่ยวเชิงความเชื่อ พบว่ากระจายทั่วทุกอำเภอแต่ปรากฏหนาแน่นในอำเภอที่สำคัญ ได้แก่ อำเภอเมืองสงขลา และอำเภอหาดใหญ่ ส่วนช่วงเวลาท่องเที่ยวเชิงความเชื่อจะมีทั้งช่วงเวลาตามอัฐยาศีตลอดปี และช่วงเวลาที่กำหนดตามวันสำคัญทางศาสนา

ข้อมูลของสำนักงานการท่องเที่ยวและกีฬาจังหวัดสงขลาช่วงปี 2548 – 2552 บ่งชี้ว่าจำนวนชาวต่างชาติที่ผ่านเข้าทางด่านตรวจคนเข้าเมืองสะเดาและปาดังเบซาร์เพิ่มขึ้นทุกปี ยกเว้นปี 2550 ซึ่งลดลงเนื่องจากสถานการณ์ความไม่สงบใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ และเกิดสภาวะ

น้ำท่วมอำเภอกาฬใหญ่ ในปี 2548 – 2550 นักท่องเที่ยวมีค่าใช้จ่ายในการท่องเที่ยวลดลงเนื่องจากสภาพเศรษฐกิจการตกต่ำทั่วทั้งภูมิภาค แต่ผลิตภัณฑ์มวลรวมจากโรงแรมและภัตตาคารมีแนวโน้มสูงขึ้น และจากข้อมูลภาคสนามในช่วงเวลาที่วิจัย (2550 – 2554) พบว่ามีนักท่องเที่ยวเดินทางไปร่วมประเพณีพิธีกรรมเพิ่มขึ้นทุกปี มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมความเชื่อของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง รวมถึงการพัฒนาภูมิสถานท่องเที่ยว และการพัฒนาเส้นทาง การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวให้สะดวกสบายยิ่งขึ้น จึงสามารถพยากรณ์ได้ว่าอนาคตจะมีนักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางมาท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมความเชื่อในจังหวัดสงขลาเพิ่มขึ้น

Abstract

Dissertation Title : Cultural Beliefs that Support Tourism in Songkhla Province

Student's Name : Miss Kuntalee Vaitayavanich

Advisory Committee : Assoc.Prof. Piboon DOUNGCHAN

Assoc.Prof. Dr. Pramarn Thepsongkhroh

Assoc.Prof. Dr. Sujitra Jorajit

Degree and Program : Doctoral of Philosophy in Cultural Studies

Academic Year : 2011

This study aimed to investigate the culture of belief in Songkhla province, culture of belief with tourism included with the objectives of tourism relevant to the culture of belief, geographic scenarios of tourism, duration of tourism according to the culture of belief, and the tendency of tourism relevant to the culture of belief in Songkhla province. Collected data by using in depth interview, participatory observation, non-participatory observation, and focus group research were used for the method of qualitative research.

The results of the study indicated that the culture of belief in Songkhla for the last 50 years could be classified into 4 groups that were 1) belief relevant to religious opinions, 2) belief relevant to holy things, 3) belief relevant to fortune, fate, auspicious time, and sacred objects, and 4) belief relevant to sorcerer. These beliefs created various rituals that were significant indicators to support tourism in Songkhla province. Such tourism would fulfill the need of mind of individual tourist that had particular purposes of offering merits, healing illness, building self-confidence, and learning the unfamiliar cultures. The study found 5 basic indicators that would support the tourism relevant to the culture of belief. Those were 1) legend and story of holy things, 2) public relations, 3) cultural policy, 4) utilities development, and 5) tourism business. For geographic scenarios of tourism relevant to the culture of belief, the study indicated the distribution of such scenarios was widespread in all districts of Songkhla province with the congestion only in the major cities of Hat Yai and Muang Songkhla. Duration of tourism according to the culture of belief would

depend on the convenience of tourists throughout the year and the particular days of important events speculated by religions.

From 2005 – 2009, the statistics information from Songkhla Tourism and Sport Office indicated that a number of international tourists had entered at Sadao and Padang Besar immigration check-points increasingly each year except those in 2007 according to the unrest situation in the three southern border provinces and flooding in Hat Yai. In 2005 – 2007, tourists seemed to spend less expense due to the economic downturn all over the region. However, hotels and restaurant tended to increase the number of gross domestic product (GDP). Data collected from the field (2007 – 2011) indicated that more tourists came to participate in the traditional rituals every year. Also there were some promotions for the tourism relevant to the culture of belief by some government organizations along with the developing of geographic scenarios and transportation to reach such tourism sites with more convenience. From the above reasons, the study could predict that there will be more international and Thai tourists coming to visit Songkhla for the purpose of tourism relevant to the culture of belief in the future.

